

Ο Επίσκοπος Ιλίου Ραφαήλ από τη Σκωτία στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...»

/ [Ενορίες](#)

Η αυθεντικότητα της Εκκλησίας δεν εξασφαλίζεται από εξωτερικούς κανόνες, θεσμική ισχύ ή αριθμητική αύξηση των πιστών, αλλά από την πιστότητα στον Χριστό, την προσευχή, τη λατρεία, την ταπείνωση και την αγάπη. Η Εκκλησία καλείται να προσφέρει στους ανθρώπους έναν χώρο ελευθερίας, πνευματικής ωρίμανσης και ουσιαστικής κοινωνίας.

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», την Παρασκευή 23 Οκτωβρίου, ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Εκπαιδευτικός, φιλοξένησε τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Ιλίου κ. Ραφαήλ, Δρ. του Πανεπιστημίου της Γλασκώβης στην έδρα της Ιστορίας του Δόγματος, σε μία συζήτηση με θέμα: «Κατάθεση σκέψεων για την Εκκλησία σήμερα».

Η συζήτηση με τον Θεοφιλέστατο σχετικά με την αναζήτηση της αυθεντικότητας στην Ορθόδοξη Εκκλησία, είχε ως αφετηρία την εκκλησιαστική εμπειρία του στη Σκωτία όπου βρέθηκε αρχικά για μεταπτυχιακές σπουδές, χωρίς να έχει πρόθεση να παραμείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα. Με την πάροδο των χρόνων, όμως, αγάπησε τον τόπο και τους ανθρώπους του και ανακάλυψε μια ιδιαίτερα πολύτιμη εμπειρία εκκλησιαστικής ζωής. Καθοριστική υπήρξε η γνωριμία του με τον αρχιμανδρίτη Ιωάννη Moir, έναν άνθρωπο που διακρινόταν για την απλότητα, την ταπεινότητα και το βαθύ ορθόδοξο εκκλησιαστικό του φρόνημα.

Ο π. Ιωάννης προερχόταν από την Επισκοπελιανή Εκκλησία της Σκωτίας, έναν κλάδο του αγγλικανισμού. Η επαφή του με την Ορθοδοξία, και ιδιαίτερα με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τη μοναστική παράδοση του Αγίου Όρους, τον οδήγησε τελικά στην επίσημη ένταξή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία το 1981. Η βάπτισή του πραγματοποιήθηκε στη Δάφνη από τον γέροντα Αιμιλιανό της Σιμωνόπετρας. Αργότερα χειροτονήθηκε ιερέας και επέστρεψε στο Εδιμβούργο, όπου ανέπτυξε ένα σημαντικό ιεραποστολικό έργο.

Η σπουδαιότητα του π. Ιωάννη δεν βρισκόταν τόσο στα λόγια ή στις συστηματικές διδασκαλίες του όσο στον τρόπο με τον οποίο ζούσε. Η παρουσία του ενέπνεε τους ανθρώπους να αγαπήσουν την Εκκλησία και να στραφούν προς την προσευχή. Όταν τον ρωτούσαν πώς μπορούσαν να βελτιώσουν την πνευματική τους ζωή, εκείνος συχνά απαντούσε με ελάχιστες λέξεις, όπως «πρέπει να προσεύχεστε» ή «λέγε την ευχή». Η πνευματική του ακτινοβολία αποδείκνυε ότι η αυθεντική χριστιανική μαρτυρία δεν στηρίζεται στην πολυλογία, αλλά στη συνέπεια ανάμεσα στην πίστη και στη ζωή.

Κεντρικό στοιχείο της πνευματικής παρακαταθήκης του π. Ιωάννη ήταν η προτεραιότητα της προσευχής. Κατά την αντίληψή του, ο ιερέας δεν πρέπει να επιδιώκει να ελέγχει κάθε πτυχή της ζωής των πιστών, αλλά να τους βοηθά να αναπτύξουν προσωπική σχέση με τον Θεό. Η ποιμαντική καθοδήγηση οφείλει να αφήνει χώρο στην ελευθερία του ανθρώπου, αποφεύγοντας την επιβολή λεπτομερών κανόνων για κάθε συμπεριφορά. Η πραγματική αλλαγή δεν επιτυγχάνεται πρωτίστως με την επιβολή κανόνων, αλλά με την εσωτερική μεταμόρφωση του ανθρώπου.

Η πνευματική καθοδήγηση χρειάζεται διάκριση, ταπείνωση και σεβασμό της προσωπικότητας του άλλου. Η εξομολόγηση, η διδασκαλία και η υπακοή είναι ουσιαστικά στοιχεία της εκκλησιαστικής ζωής, αλλά δεν πρέπει να μετατρέπονται σε μέσα αφαίρεσης της ελευθερίας ή μεταβίβασης όλων των προσωπικών ευθυνών στον πνευματικό.

Ένα ακόμη σημαντικό θέμα της συζήτησης ήταν η αυξανόμενη προσέλευση ανθρώπων στην Ορθόδοξη Εκκλησία, ιδιαίτερα μετά την πανδημία του COVID-19. Σύμφωνα με την εμπειρία του Θεοφιλεστάτου, στη Σκωτία παρατηρείται σημαντική αύξηση των ανθρώπων που επιθυμούν να γνωρίσουν την Ορθοδοξία, με αποτέλεσμα ορισμένες ενορίες να έχουν διπλασιάσει ή τετραπλασιάσει τα μέλη τους μέσα σε λίγα χρόνια. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η συμμετοχή νέων ανθρώπων.

Το φαινόμενο αυτό ερμηνεύεται ως έκφραση μιας βαθύτερης πνευματικής αναζήτησης. Οι άνθρωποι αναζητούν την αλήθεια, τη σταθερότητα, το νόημα και έναν τρόπο ζωής που να μην περιορίζεται σε επιφανειακές ιδέες. Ο ίδιος θεωρεί ότι πολλοί προσελκύονται κυρίως από το πρόσωπο του Χριστού, την παρουσία των αγίων και τη δύναμη της Θείας Λειτουργίας, και όχι απλώς από την εξωτερική μορφή ή τους κανόνες της Ορθοδοξίας.

Παράλληλα, αναγνωρίζει ότι ορισμένοι νεοεισερχόμενοι μπορεί αρχικά να προσεγγίζουν την Εκκλησία με υπερβολικό ζήλο, φονταμενταλιστικές αντιλήψεις ή μη ρεαλιστικές προσδοκίες. Μπορεί να θεωρούν ότι η ένταξή τους στην Ορθοδοξία θα λύσει αυτομάτως όλα τα προβλήματά τους. Ωστόσο, η Εκκλησία δεν καταργεί τον πνευματικό αγώνα· προσφέρει τη δυνατότητα να συνεχιστεί αυτός με νέες δυνάμεις και προοπτική.

Η ευθύνη των ποιμένων είναι να υποδεχθούν τους ανθρώπους με υπομονή, να τους βοηθήσουν να ωριμάσουν και να μην τους απογοητεύσουν με την προσωπική τους συμπεριφορά. Το ζητούμενο δεν είναι η αριθμητική αύξηση των πιστών, αλλά η ουσιαστική ένταξή τους στην εκκλησιαστική ζωή.

Η Εκκλησία, σύμφωνα με τη συζήτηση, δεν χρειάζεται πρωτίστως περίπλοκα σχέδια προβολής ή τεχνικές προσέλκυσης ανθρώπων. Χρειάζεται να παραμένει πιστή στη λατρεία, στην προσευχή και στο ήθος των αγίων. Η Θεία Λειτουργία δεν είναι απλώς μια θρησκευτική δραστηριότητα, αλλά ο πυρήνας της εκκλησιαστικής ύπαρξης, μέσα από τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να συναντήσουν τον Θεό και να βιώσουν την κοινότητα.

Η εκκλησιαστική εμπειρία στη Σκωτία διαφοροποιείται, όπως περιγράφηκε, από ένα περισσότερο οργανωμένο ή θεσμοποιημένο μοντέλο. Πολλές κοινότητες δημιουργήθηκαν με ελάχιστα μέσα, χωρίς ιδιόκτητους ναούς και χωρίς μόνιμα αμειβόμενους κληρικούς. Σε ορισμένες περιοχές, μικρές ομάδες πιστών οργανώνουν την προσευχή τους ακόμη και όταν δεν υπάρχει διαθέσιμος ιερέας.

Αυτές οι συνθήκες συνέβαλαν στη δημιουργία ενοριών που λειτουργούν ως οικογένειες. Η απλότητα των χώρων, τα λιτά λειτουργικά αντικείμενα και η κοινή συνάντηση μετά τις ακολουθίες ενίσχυαν την οικειότητα και την αλληλεγγύη. Οι άνθρωποι δεν χρειάζονταν να υποδυθούν κάποιον θρησκευτικό ρόλο για να γίνουν αποδεκτοί.

Η Εκκλησία καλείται να αντιμετωπίσει τη σύγχρονη κοινωνία όχι ως αντίπαλο, αλλά ως συνομιλήτη. Ο Θεοφιλέστατος τόνισε ότι ο αυθεντικά ορθόδοξος άνθρωπος δεν πρέπει να φοβάται τον διάλογο, επειδή εμπιστεύεται τη χάρη του Θεού. Η πίστη δεν χρειάζεται ούτε να κρύβεται ούτε να προβάλλεται άκριτα. Χρειάζεται να βιώνεται με τρόπο που να απευθύνεται στις βαθύτερες ανάγκες των ανθρώπων.

Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρθηκε στην αντίληψη ότι ο κληρικός, εξαιτίας της χειροτονίας του, αποκτά δικαίωμα να ρυθμίζει απόλυτα τη ζωή των άλλων. Η ιεροσύνη αποτελεί μεγάλο χάρισμα και ευθύνη, αλλά ο ιερέας παραμένει διάκονος και συνοδοιπόρος του λαού. Οφείλει να αναγνωρίζει τα λάθη του, να μην καλλιεργεί μια εξιδανικευμένη εικόνα του εαυτού του και να μην ενθαρρύνει την εξάρτηση των πιστών από την προσωπικότητά του.

Η υπακοή και η πνευματική καθοδήγηση χρειάζονται διάκριση, ώστε να ενισχύουν την ελευθερία και όχι να την καταργούν. Ο ποιμένας δεν είναι ένας παντογνώστης «γκουρού», αλλά άνθρωπος που βοηθά τους πιστούς να αναλάβουν την ευθύνη της πνευματικής τους πορείας.

Οι ορθόδοξες κοινότητες της Σκωτίας περιλαμβάνουν ανθρώπους από τριάντα ή σαράντα διαφορετικές εθνότητες. Γι' αυτό η χρήση της αγγλικής γλώσσας στη λατρεία και στην επικοινωνία αποτελεί σημαντικό ποιμαντικό μέσο. Τα ελληνικά διατηρούν τη θέση τους, αλλά η Εκκλησία οφείλει να χρησιμοποιεί τη γλώσσα που επιτρέπει στους ανθρώπους να συμμετέχουν ουσιαστικά στη ζωή της.

Αντίστοιχα, οι εθνικές παραδόσεις θεωρούνται πολύτιμες, εφόσον δεν μετατρέπονται σε εμπόδιο για την είσοδο νέων ανθρώπων στην Εκκλησία. Η κοινή ταυτότητα δεν χρειάζεται να στηρίζεται σε μία εθνική καταγωγή, αλλά στην πίστη, στη λατρεία, στην προσευχή, στην τέχνη και στο ήθος των αγίων.

Η παράδοση της Εκκλησίας μπορεί να ενώσει διαφορετικούς πολιτισμούς χωρίς να τους εξαλείψει. Όπως επισημαίνει ο Επίσκοπος, άγιοι από διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα παρουσιάζουν κοινά πνευματικά χαρακτηριστικά, χωρίς να χάνουν την ιδιαιτερότητά τους.

Το βασικό μήνυμα της συζήτησης ήταν ότι η αυθεντικότητα της Εκκλησίας δεν εξασφαλίζεται από εξωτερικούς κανόνες, θεσμική ισχύ ή αριθμητική αύξηση των πιστών, αλλά από την πιστότητα στον Χριστό, την προσευχή, τη λατρεία, την ταπείνωση και την αγάπη. Η Εκκλησία καλείται να προσφέρει στους ανθρώπους έναν χώρο ελευθερίας, πνευματικής ωρίμανσης και ουσιαστικής κοινωνίας.

Το παράδειγμα του π. Ιωάννη αναδεικνύει έναν τρόπο ποιμαντικής παρουσίας που δεν επιβάλλεται, αλλά εμπνέει· δεν περιορίζει, αλλά βοηθά τον άνθρωπο να αναζητήσει προσωπικά τον Θεό. Τελικά, η Ορθοδοξία μπορεί να ριζώσει σε κάθε πολιτισμό, επειδή η ουσία της δεν εξαρτάται από την εθνική καταγωγή, αλλά από τη συνάντηση με τον Χριστό. Η αποστολή της Εκκλησίας είναι να διατηρεί ζωντανή αυτή τη συνάντηση και να γίνεται μια κοινότητα όπου ο καθένας μπορεί να ανακαλύψει την πίστη μέσα από την προσευχή, τη λατρεία και την έμπρακτη αγάπη.